

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov
Natura 2000-område nr. 139
Habitatområde H123
Fuglebeskyttelsesområde F109

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland.

Forsidefoto:

Hængesæk med birkeopvækst i Sækken

Fotograf: Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-841-2

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	12
1.4.3 Menneskets sundhed	13
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	13
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	13
1.4.6 Landskab.....	14
1.4.7 Arter	14
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	15
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	17
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	20
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	21
1.10 Overvågning	22

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 139 Øvre Mølledal, Furesø og Frederiksdal Skov består af habitatområde nr. 123 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov og fuglebeskyttelsesområde nr. 109 Furesø med Vaserne og Farum Sø. Natura 2000-området er placeret mindre end 15 km fra den danske grænse, men området er ikke geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 109 rummer ynglefuglene rørhøg og plettet rørvagtel, der bevæger sig over landegrænser til overvintringsområder i andre lande og verdensdele. Arterne yngler ikke fast i fuglebeskyttelsesområdet og er kun observeret fåtalligt enkelte år. Natura 2000-planen bidrager til at sikre egnede levesteder for områdets fugle og arter. Planen fokuserer desuden på, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser af områdets ynglefugle.

Planens indsatser for ynglefugle på udpegningsgrundlaget vurderes potentielt at kunne have gavnlige effekt på levestederne for rørhøg og plettet rørvagtel, og dermed en potentiel positiv effekt over landegrænser. Da der ikke er tale om en egentlig ynglebestand i området, men om enkelte sporadiske ynglefund af plettet rørvagtel, vurderes planens påvirkning over landegrænser at være begrænset.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består desuden af tiltag til gavn for områdets terrestriske naturtyper, standfugle og andre arter. Det er bl.a. indsatser til sikring af hensigtsmæssig naturpleje i de lysåbne naturtyper, udlægning af urørt skov samt indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Dette er indsatser, der udelukkende vurderes at kunne påvirke lokalt. Det vurderes derfor, at Natura 2000-planen ikke har yderligere grænseoverskridende påvirkninger end de overfor beskrevne for ynglefugle.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur,

fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper, arter og fugle på udpegningsgrundlaget. En realisering af indsatsprogrammet forventes ligeledes at have en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, herunder den §3-natur, der ikke er omfattet af habitatnatur.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at skabe større sammenhæng og robusthed i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre fastholdelse af pleje, en mere hensigtsmæssig hydrologi, arealer med urørt skov og omlægning af lavbundsarealer til naturarealer. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov eller omlægning af lavbundsarealer til natur. Indsatserne forventes at nedbringe truslen om tilgroning og ligeledes medvirke til at bekæmpe invasive arter samt hindre tilgroning af fortidsminder så som områdets rundhøje, langhøje og hulveje. På visse tidspunkter vil ovenstående tiltag kunne besværliggøre tilgængeligheden i området lokalt fx med mere vådbund, væltede træer eller eventuelle hegninger. De forventes også at bidrage til at skabe mulighed for mere spændende naturoplevelser. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

Planen indeholder en indsats om at sikre egnede levesteder for områdets arter og fugle, herunder en særlig indsats for lys skivevandkalv, og en vurdering af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelse af ynglefugle. Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet områdets søer og vandløb, *herunder lys skivevandkalv, stor vandsalamander og stor kærguldsmed.*

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger, LIFE-projekter og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- At området sikres som et varieret ådals-landskab af vandløb og søer i mosaik med lysåbne naturtyper og skovnaturtyper der rummer velegnede levesteder for områdets arter og fugle på udpegningsgrundlaget.

- At områdets kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230) og rigkær (7230), der alle har stærk ugunstig bevaringsstatus prioriteres højt og arealet af disse øges, således at der så vidt muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne. Desuden sikres naturtyperne tidvis våd eng (6410), kildevæld (7220) og hængesæk (7140), der ligeledes har stærk ugunstig bevaringsstatus.
- At levesteder for lys skivevandkalv sikres og prioriteres højt. Desuden sikres vandløb (3260). Disse har stærk ugunstig bevaringsstatus. Desuden sikres levesteder for stor kærguldsmed. Ynglesteder for stor vandsalamander sikres og udvides, hvis det er muligt.
- At områdets skovnaturtyper, der alle har stærk ugunstig bevaringsstatus sikres. Herunder bøg på muld (9130) og elle- og askeskov (91E0), som området rummer biogeografisk store forekomster af.
- At fuglene på udpegningsgrundlaget, herunder plettet rørvagtel sikres uforstyrrede ynglelokaliteter.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet i området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer

(2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjerde og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N139 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at

fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Skovnatur:

Områdets dominerende skovnaturtype er bøg på muld (9130), som er kortlagt med 900 ha. På størstedelen af arealet (90 %) er der registreret 5 eller færre store træer/ha. Der er registreret 5 eller færre stk. stående dødt ved/ha på hele arealet og heraf har 73 % under 1 stk./ha. Der er desuden registreret 5 eller færre stk. liggende dødt ved/ha på 97 % af arealet.

Der er desuden kortlagt 196 ha bøg på mor (9110), 171 ha elle- og askeskov (91E0), 96 ha egeblandskov (9160), 42 ha skovbevokset tørvemose (91D0) og 8 ha stilkeke-krat (9190) i området.

Generelt for den øvrige skovhabitatnatur i området er der næsten udelukkende registreret 5 eller færre store træer/ha. Dog gælder det kun for 2/3 af arealet med bøg på mor. Der er generelt i området registreret 5 eller færre stk. liggende eller stående dødt ved/ha. Men for bøg på mor (9110) og elle- og askeskov (91E0) er der registreret 6-10 stk. liggende dødt ved/ha på hhv. 11 % og 30 % af arealet og 6-10 stk. stående dødt ved/ha på hhv. 11 % og 13 % af arealet. For skovbevokset tørvemose er der desuden registreret over 10 stk. liggende og stående dødt ved på 15 % af arealet.

Lysåben natur:

Hængesæk (7140) er den lysåbne naturtype med størst arealmæssig udbredelse i området. 78 % af arealet har god naturtilstand, mens resten har moderat og ringe naturtilstand. Langt størstedelen af dette områdes hængesække er af den næringsfattige (oligotrofe) type. Her er der registreret tilgroning af middelhøj og til dels høj græs/urtevegetation samt fortsat vedplantetilgroning.

Naturtilstanden for rigkær (7230) er god-høj på 77 % af arealet, og moderat-ringe på resten. På størstedelen af arealet er der registreret drift, ofte i form af græsning. På trods af pleje, er der flere steder registreret tilgroning med høj græs/urtevegetation.

Størstedelen af arealet med surt overdrev (6230) har moderat naturtilstand, mens resten har god naturtilstand. Den moderate tilstand skyldes bl.a. at der er registreret en høj andel af middelhøj græs/urtevegetation på trods af drift i form af afgræsning.

Halvdelen af arealet med kalkoverdrev (6210) har god naturtilstand. Resten har hhv. ringe og dårlig naturtilstand, hvilket skyldes, at der er registreret tilgroning af middelhøj og høj græs/urtevegetation samt fravær af drift og pleje.

Kildevæld (7220) er områdets arealmæssigt mindste lysåbne naturtype. Naturtypen har god naturtilstand. På trods af drift, er der registreret tilgroning med middel og høj græs/urtevegetation.

Sumpvindelsnegl er i perioden 2012-2019 fundet spredt i hele området på 6 lokaliteter. Den er fundet talrigt ved alle eftersøgninger. I området er sumpvindelsnegl primært fundet i starsumpe og enkelte steder i rigkær (7230). Sumpvindelsnegl er også tidligere (2006) fundet talrigt på 5 af disse lokaliteter og i begrænset mængde på den sidste. Det vurderes, at sumpvindelsnegl er stabilt forekommende og vidt udbredt i Natura 2000-området. Der vurderes ikke at være væsentlige trusler mod artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er sumpvindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 vidt udbredt i den kontinentale region i Danmark med relativt høje bestandstætheder. Det er ikke muligt at vurdere udviklingen i bestandstørrelsen.

Skæv vindelsnegl er i perioden 2012-2019 fundet på 4 lokaliteter i Natura 2000-områdets vestlige del. På alle lokaliteter blev arten fundet i naturtypen rigkær (7230). Der er både lokaliteter, hvor den er fundet talrigt ved flere eftersøgninger og lokaliteter med fåtallig fund eller begrænsede mængder. Arten vurderes at være stabilt forekommende i flere af Natura 2000-områdets rigkær, og her vurderes ikke at være væsentlige trusler mod artens fortsatte forekomst. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er skæv vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fragmenteret udbredt i den kontinentale region, hvor de typisk er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Det er ikke muligt at vurdere udviklingen i bestandstørrelsen.

Sø- og vandløbsnatur:

I området er der kortlagt 67 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsberegnet med hhv. 7 småsøer i høj tilstand, 46 i god tilstand og 14 i moderat tilstand. Generelt er søerne i området præget af høj skyggepåvirkning på de brednære arealer. Søerne i moderat tilstand har generelt en høj andel af rørsump og en høj dækning af trådalger, hvilket indikerer en næringsstofførførsel. Der er endvidere kortlagt 2 store søer med denne naturtype, som i vandområdeplanerne begge er målsat med god økologisk tilstand. Søernes miljøtilstand er vurderet i vandområdeplanerne: Både Bastrup Sø og Farum Sø har ringe miljøtilstand på baggrund af fiskebestanden.

Der er desuden kortlagt 2 store søer med naturtypen kransnålalge-sø (3140). De er i vandområdeplanerne begge målsat med god økologisk tilstand. Søernes miljøtilstand er vurderet i vandområdeplanerne: Buresø har høj miljøtilstand på baggrund af kvalitetsparametrene fytoplankton og makrofytter mens Furesø har moderat miljøtilstand på baggrund af sammensætningen af fytoplankton.

I området er der yderligere kortlagt 1 småsø med habitatnaturtypen brunvandet sø (3160) med god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at søen er næringsfattig og upåvirket.

Der er i området kortlagt 7,4 km vandløb med vandplanter (3260). Stedvis langs vandløbene er naturtypen urtebræmme (6430) kortlagt. De to naturtyper har ikke et tilstandssystem.

I Natura 2000-området er der kortlagt 64 småsøer som levesteder for stor vandsalamander. Af dem har 40 en god tilstand som levested for arten. De resterende 24 har moderat-ringe tilstand. Forekomst af fisk er helt generelt en stor hindring for en naturlig paddebestand. Der er konstateret fisk i tre af søerne med god tilstand, og levestedets tilstand er her et udtryk for de øvrige indikatorers indflydelse, under forudsætning af fravær af fisk i vandhullet. Småsøerne i god-høj tilstand har generelt kun en begrænset skyggepåvirkning fra træer og buske, mens småsøerne i moderat-ringe tilstand til gengæld generelt ofte er helt eller delvist skygget af træer og buske.

Stor kærguldsmed er i overvågningerne i 2017 og 2014 fundet de samme 4 steder i Natura 2000-området. Arten er tidligere overvåget og fundet i flere af området's tørvegrave. Det vurderes, at stor kærguldsmed er stabilt forekommende i og omkring flere af Natura 2000-området's småsøer. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 er stor kærguldsmed i forbindelse med NOVANA-overvågningen udelukkende fundet i Østdanmark, men der er i de senere år gjort fund af arten i Jylland, på Fyn og Bornholm. Der er således tale om en overordnet positiv udvikling for arten i Danmark. Fremgangen for arten de sidste 10 år har især været knyttet til bestanden i Nordøstsjælland.

Lys skivevandkalv er genfundet i en sø i Vaserne i 2021 men blev ikke fundet ved sidste overvågning i 2017. Arten er tidligere fundet med ét individ i en mindre tørvegrav i Vaserne i 2015. Tidligere er den fundet i tre af Vasernes tørvegrave i 2011, 2009 og 2004. På den baggrund kan artens aktuelle forekomst eller trusler for artens fortsatte forekomst i området ikke vurderes. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er arten vanskelig at overvåge, og det er ikke muligt at konkludere dens bestandsudvikling ud fra overvågningsdata.

Ynglefugle:

I fuglebeskyttelsesområdet er der kortlagt 7 forskellige levesteder for området's mose- og rørskovsfugle, fordelt med 2 levesteder for plettet rørvagtel, 2 for rørhøg og 1 for rørdrum. 3 af disse har god-høj tilstand mens de resterende 2 har moderat tilstand. Den gode-høje tilstand skyldes primært en høj vandstand, der yder de rugende fugle en vis form for sikkerhed mod prædation fra rovdyr og til dels uforstyrrelse eller størrelse af arealet. Den moderate tilstand skyldes bl.a., at det er levesteder af begrænset udstrækning med en del menneskelig forstyrrelse.

Isfugl og sortspætte er ikke registreret ynglende i fuglebeskyttelsesområdet ved overvågningen i 2018. De er ikke tidligere overvåget i Novana-programmet i dette område. Det vurderes som muligt, at arterne nogle år vil kunne yngle inden for fuglebeskyttelsesområdet's grænser. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle vurderes ynglebestanden for sortspætte at være stabil i overvågningsperioden 2004-2018, og stigende siden 1980. Ynglebestanden for isfugl vurderes at være stabil både på kort og længere sigt.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for 3. planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne med fx tidvis våd eng og rigkær ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på surt overdrev, da der er behov for en fremadrettet indsats mod opvækst af vedplanter og høje urter, samt sikring af hensigtsmæssig drift generelt. Der er ligeledes risiko for, at området bestående af sumpvindelsnegl og skæv vindelsnegl ikke sikres, og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau. Hvis planens indsats om sikring af større driftsenheder udebliver, er der ligeledes risiko for, at den positive effekt på området's §3-natur, der ikke er omfattet af habitatnatur, vil udeblive. Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov.

Hvis ikke planens indsats om omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer realiseres, er der risiko for at en deraf forventelig forbedring af vandkvaliteten samt reduktion af randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende omdriftsarealer og den forventelige mindre udledning af CO₂ udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for 3. planperiode realiseres, er der generelt risiko for, at velegnede levesteder for området's ynglefugle ikke sikres, herunder sikring af forstyrrelsesfrie ynglelokaliteter; og at arterne potentielt går tilbage på nationalt niveau.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion, kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. En realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram forventes at bidrage til at sikre naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, samt generelt at bidrage til at sikre andre naturtyper og arter, der findes i området. Hermed forventes Natura 2000-planerne også at bidrage til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at bevare den biologiske mangfoldighed, ligesom planen forventes at bidrage til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Natura 2000-planen indeholder indsatser til opretholdelse og etablering af græsning eller andre ekstensive driftsformer samt fortsat indsats mod invasive arter på de lysåbne naturtyper i Natura 2000-området. Dette vil modvirke tilgroning med høje urter og vedplanter samt invasive arter, og sikre at vegetationen i højere grad præges af naturtype-karakteristiske arter samt andre planter og dyr, der trives med relativ lav og åben urtevegetation. Det vil generelt forbedre tilstanden af lysåbne

naturtyper på udpegningsgrundlaget som fx surt overdrev (6230) samt forbedre levesteder for skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, samt opretholde den gode tilstand af fx tidvis våd eng (6410) og flere rigkær (7230). Ligesom planens indsats om sikring af større driftsenheder og dermed skabelse af naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur samtidig vil sikre den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for en stor del af områdets § 3-beskyttede overdrev og mose, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen.

Ud over indsatsen med sikring af større driftsenheder, vil udtagning af lavbundsarealer kunne bidrage til at skabe større sammenhæng mellem eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkning fra tilstødende arealer med landbrugsdrift vil kunne mindskes. Disse tiltag vil også være til gavn for stor vandsalamander, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, men også områdets mange fredede arter som melet kodriver, maj-gøgeurt, grøn mosaikguldsmed, spidssnudet frø og markfirben. Desuden findes de rødlistede planter grenet star, bredbladet kæruld, tørve-viol samt det sjældne mos piberensermos (*paludella squarrosa*).

Planens indsats med visse steder at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er ikke bare til gavn for skovnaturtyperne men også for tilknyttede fugle og arter. Med planens indsats om at udlægge en del af områdets skove til urørt skov og ophør af skovdrift, overlades skovene i vidt omfang til sig selv, og naturlige biologiske processer vil skabe flere levesteder, og dermed øge den biologiske mangfoldighed. I overgangsperioden kan der aktivt blive skabt flere habitater f.eks. ved veteranisering af træer og skabelse af lysninger. LIFE Open Woods bidrager ligeledes til forbedrede forhold for urørt skov og generelt for skovarter tilknyttet mere lysåbne forhold.

Ændringer i hydrologien som følge af indsatser med færdiggørelse af hydrologiprojekter, udlægning af urørt skov og udtagning af lavbundsarealer vil modvirke negative effekter af kunstig afvanding med grøfter eller dræn, som har forandret naturen og ført til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation er erstattet af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter. En mere hensigtsmæssig hydrologi vil sammen med planens ovennævnte indsatser være til gavn for områdets vandløb og søerne herunder levesteder for lys skivevandkalv, stor vandsalamander og stor kærguldsmed, samt medvirke til, at mange naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedret deres levesteder.

Natura 2000-planens indsats for at sikre egnede levesteder for ynglefugle på områdets udpegningsgrundlag, vil sammen med en vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af ynglefugles levesteder kunne medvirke til yderligere sikring af levesteder for især mose- og rørskovsfuglene.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N139 Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov er beliggende i Egedal, Furesø, Rudersdal, Lyngby-Taarbæk, Allerød og Frederikssund Kommuner, der har et indbyggertal på hhv. 43.696, 41.001, 57.024, 56.614, 25.893 og 45.439.

Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne. Ligeledes kan udtagning af lavbundsjord samt udlægning til urørt skov få en indvirkning på befolkningen, men samtidig give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser.

Udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.

Ved såvel pleje af eksisterende natur, udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov, vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og handleplanmyndigheden.

En del af Natura 2000-området er omfattet af flere fredede områder, hvoraf nogle sætter visse begrænsninger på færdsel i dele af området. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere begrænsning af offentlighedens adgang til området.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter fx vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.

Der er etableret stisystemer og informationsstandere flere steder i området samt lavet natur- og reservatfoldere. Kendskab til naturen og dens værdier medvirker til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne. Planens indsatser om udlægning af områder til urørt skov, vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.

Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, men at planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Dette kan potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer. Denne indsats kan desuden medvirke til at mindske udledningen af CO₂ og påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødskning.

Som en del af indsatsen med udlægning af urørt skov kan der blive etableret mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket lokalt kan få betydning for overflade- og grundvand.

Det vurderes i øvrigt, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring og sikring af de beskyttede naturtyper og arter ikke har indflydelse på luftkvaliteten.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatser vil ikke påvirke materielle goder negativt, da indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.

Natura 2000-planen kan potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af kulturarv eller områder, som har betydning for lokalbefolkningen. I området findes mange fredede fortidsminder især rundhøje, langhøje og hulveje, hvoraf størstedelen ligger i områdets skove. Planens indsatser berører ikke områder omkring kirker eller mindesmærker.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området er primært karakteriseret ved det varierende ådalslandskab med de mange store og små søer, der bl.a. er levested for stor kærguldsmed, stor vandsalamander og lys skivevandkalv. De tilknyttede lysåbne mose- og kærømråder med hængesæk og rigkær, der er levested for skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl. De store omkringliggende skovområder domineret af bøg på muld men også med betydelige områder med elle- og askeskov, bøg på mor og skovbevokset tørvemose. Natura 2000-området er arealmæssigt domineret af skov og store søer. De lysåbne naturtyper udgør en mindre arealmæssig andel af området, men udgør en vigtig del af dette områdes udpegningsgrundlag.

Sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af Natura 2000-planens indsatser vil kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Planens indsatser vil kunne påvirke landskabet, hvis der foretages rydninger af opvækst på lysåbne naturtyper, hvis der udtages lavbundsjord så fragmentering af naturarealerne imødegås eller hvis der udlægges urørt skov, som lokalt kan ændre skovens udseende med fx flere lysninger, mere vådbund og flere væltede træer.

1.4.7 Arter

Natura 2000-planens påvirkning af arter er behandlet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Et stort antal større og mindre arealer i området er fredede. Blandt områdets fredninger kan nævnes: Frederiksdal, Vaserne, Bastrup- og Bure Sø, Mølleådal, Sortemose, Krogenlund Mose og Furesøparken. Flere af disse og områdets øvrige fredninger er små eller strækker sig kun lidt ind i området.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke områdets naturværdier og beskyttelsen af arter og fugle positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning:

De væsentligste registrerede trusler mod de lysåbne naturtyper er tilgroning med middelhøj og høj græs/urtevegetation på en del af områdets kalkoverdrev, surt overdrev, hængesæk og kildevæld. En mindre del af arealet med surt overdrev og hængesæk er desuden truet af vedplantetilgroning.

Tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og artsrige naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter.

Invasive arter:

Der er registreret et mindre indhold af invasive arter på områdets kalkoverdrev.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne.

Kvælstofdeposition, næringsberigelse og randpåvirkning:

Direkte påvirkning fra tilstødende marker er en trussel på en mindre del af områdets rigkær. En mindre del af småsøerne har moderat naturtilstand og er generelt truet af høj dækning af trådalger som en følge af næringsbelastning.

Næringstilførsel på dyrkede arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Forøget næringsindhold kan desuden i kombination med manglende drift medføre, at naturtyper og levesteder gror til.

Trusler mod skovhabitatnatur og –arter:

I dette område er der på en betydelig del af arealet med skovnaturtyper registreret store træer, liggende dødt ved og/eller stående dødt ved i kategorierne under 1 eller 1-5 stk. pr. hektar.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatnaturtyperne.

Forstyrrelse:

Der er registreret påvirkning fra menneskelig forstyrrelse på de levesteder for rørhøg og plettet rørvagtel, der har moderat tilstand.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder indsatser om etablering og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper, herunder hensigtsmæssige hydrologiske forhold, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i området natur. Disse indsatser forventes at nedbringe truslen om tilgroning og ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området, samt sikre og forbedre levesteder for skæv vindelsnegl, som er en del af områdets udpegningsgrundlag.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Natura 2000-planens indsatser vedrørende etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan formentlig mindske randpåvirkninger af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift, samt bidrage til at opfylde vandplanens mål. Denne indsats vil desuden gavne flere af områdets arter knyttet til fugtig bund eller vandmiljøet.

Natura 2000-planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre naturværdien i områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe, herunder sortspætte.

Natura 2000-planen indeholder ikke indsatser, der kan forbedre eller forværre vandkvaliteten i områdets småsøer.

Planen indeholder desuden en indsats om at sikre egnede levesteder for områdets arter og fugle, og tilstanden af levesteder for lys skivevandkalv sikres eller forbedres i overensstemmelse med artens krav til disse. Lys skivevandkalv vil desuden blive omfattet af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter.

Planen indeholder en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser af ynglefugle. Dette skal sikre en minimal forstyrrelse i sårbare perioder af rørhøg og plettet rørvagtel.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovebekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område N139, Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov, vil planen medvirke til, at sikre græsning eller andre ekstensive driftsformer samt fortsat indsats mod invasive arter på de lysåbne naturtyper i området. Dette vil generelt forbedre tilstanden af lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget som fx surt overdrev (6230) samt forbedre levesteder for skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, samt opretholde den gode tilstand af fx tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230). Herved skabes bedre betingelser for naturtype-karakteristiske arter samt andre tilknyttede planter og dyr. Realisering af planens indsatser om sikring af større driftsenheder, udtagning af lavbundsarealer og færdiggørelse af hydrologiprojekter vil øge den naturmæssige robusthed og sammenhæng i områdets lysåbne natur og vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for en stor del af områdets § 3-beskyttede overdrev og moser, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen. Planen vil ligeledes medvirke til at sikre levesteder for stor vandsalamander, skæv vindelsnegl og sumpvindelsnegl, men også områdets mange fredede arter som melet kodriver, maj-gøgeurt, grøn mosaikguldsmed, spidssnudet frø og markfirben samt forbedre levesteder for de rødlistede planter grenet star, bredbladet kæruld, tørve-viol samt det sjældne piberensermos. Ovenstående indsatser vurderes ligeledes at være til gavn for områdets vandløb og</p>

		<p>søer herunder levesteder for lys skivevandkalv, stor vandsalamander og stor kærguldsmed.</p> <p>Realisering af planens indsatser om skovnaturtypebevarende drift og pleje er ikke bare til gavn for skovnaturtyperne, men også for de tilknyttede fugle og arter. Mens planens indsatser om at udlægge en del af områdets skove til urørt skov og ophør af skovdrift vil øge den biologiske mangfoldighed.</p> <p>Ligeledes vil planen medvirke til at sikre egnede levesteder for ynglefugle på områdets udpegningsgrundlag. Realisering af planens indsatser om vurdering af behov for yderligere sikring mod forstyrrelse af ynglefugles levesteder kan medvirke til yderligere sikring af levesteder for især mose- og rørskovsfuglene.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne.</p> <p>Visse indsatser, fx udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området, idet tilgængeligheden visse steder kan blive besværliggjort af eksempelvis mere vådbund, væltede træer og eventuelle hegninger.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for mere spændende naturoplevelser.</p> <p>Pleje af eksisterende natur, udtagning af lavbundsjord og udlægning af urørt skov, vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og handleplanmyndigheden.</p> <p>En del af Natura 2000-området er omfattet af flere fredede områder, hvoraf nogle sætter visse begrænsninger på færdsel i dele af området. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere begrænsning af offentlighedens adgang til området.</p>

Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men at planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p>
Jordbund	X		<p>Det vurderes, at en realisering af planens indsatser med etablering af ny natur på lavbundsarealer og sikring af pleje på arealerne, kan medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning.</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje, udtagning af lavbundslande og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed have en positiv effekt på vandkvaliteten i området og medvirke til at opfylde vandområdeplanens mål.</p>
Luft		X	<p>Det vurderes, at planens indsatser for forbedring og sikring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.</p>
Klimatiske faktorer	X		<p>Det vurderes, at planens indsats med omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer vil medvirke til at begrænse udledningen af CO₂.</p>
Materielle goder		X	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.</p>
Landskab	X		<p>Det vurderes, at sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af planens indsats med pleje og rydning af tilgroning i lysåben natur, udtagning af lavbundslande eller udlægning af urørt skov vil kunne øge landskabsværdien i</p>

			området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X		<p>Natura 2000-planens indsatser kan medvirke til at hindre tilgroning af fortidsminder som rundhøje, langhøje og hulveje, og dermed medvirke til at sikre kulturarven. En realisering af planens indsatser vurderes ikke at påvirke adgang til områdets kulturarv.</p> <p>Planens indsatser berører ikke områder omkring kirker eller mindesmærker, hvorfor planen ikke vurderes at have en yderligere påvirkning af kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske arv.</p>
Arter	X		Der henvises til vurdering under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets mange fredninger, som bl.a. har til formål at sikre natur- og landskabsværdier. Natura 2000-planen forventes at bidrage til dette.
Kumulative effekter	X		<p>Natura 2000-planens formål er at sikre og forbedre naturkvaliteten af naturtyper og levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>En realisering af planens indsatsprogram kan medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter fx LIFE Open Woods, der understøtter den nationale indsats med udlægning af urørt skov og forbedrer bevaringstilstand for skovnaturtyper og levesteder for en række arter.</p> <p>En realisering af planens indsats om udtagning af lavbundslande vurderes at have en synergi med vandområdeplanens indsatser til sikring af vandkvaliteten i vandløb og søer.</p>

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsatser vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsatser om pleje af eksisterende natur, udlægning af landbrugsarealer til natur samt udlægning af urørt skov vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året, hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje og stier, og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

For denne Natura 2000-plan gennemføres en lang række indsatser for at sikre de overordnede målsætninger. Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N139 planlægges gennemført flere generelle indsatser for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og

sammenhæng i områdets natur. Disse tiltag har også til hensigt at imødegå tilgroningstrusler mod bl.a. skæv vindelsnegl. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle og arter. Bevarelse af skovnaturtyper, som sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, er også til gavn for tilknyttede arter og fugle som sortspætte.

Herudover vil en række specifikke indsatser hjælpe til indfrielse af Natura 2000-planens målsætninger. Dette omfatter bl.a. en indsats for at forbedre levesteder for lys skivevandkalv i overensstemmelse med artens krav til disse. Det omfatter desuden en indsats med udlægning af urørt skov, der giver mulighed for at sikre mere dødt ved og skabe mere diversitet i skovnaturtyperne samt sikre truede skovarter. Endvidere omfatter det udtagning af kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til habitatnaturtyper, så der kan skabes større sammenhængende arealer og diversitet i naturtyperne samtidig med, at udtagningen og omlægningen bidrager til både at reducere udledningen af CO₂ og til et renere vandmiljø. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for stor vandsalamander, skæv vindelsnegl, sumpvindelsnegl, rørdrum, plettet rørvagtel, rørhøg og isfugl.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

I Natura 2000-planen prioriteres sikring og genskabelse af hængesæk (7140), rigkær (7230) og lysåbne kildevæld (7220) prioriteres højere end bevarelse af ung skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskove (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Dette gælder ung tilgroningsskov, men ikke ældre veletableret skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0). Rydning af skovnaturtyper med henblik på genskabelse af lysåbne naturtyper kan ske under forudsætning af, at det samlede areal af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov (nr. 139). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk